

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium promotam promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesítjük.) XIII. Leo pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án

Előfizetési árak:
Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.
Kiadóháza: Szammer Imre könyvnyomdája.

Ki hitte volna.

Ki hitte volna, hogy a kvóta tárgyalások folyamán felmerült merev ellentétek dacára, az annyi haraggal szétvált bizottságok alig negyvennyolc óra múlva ismét egész szívélyességgel invitálják meg egymást, hogy ismét fölvegyék a tárgyalás elejtett fonálát és megkérdézzék egymástól, hogy mit is tetszett mondani tegnapielőtt?

A követeléseit legmagasabb fokra csigázott osztrák bizottság jónak látta a kétes értékű „Mahomed megy“ hegyhez“ féle elvet elfogadni és vérmes követeléseinek csucsát letörve, nyájias arccal lefáradni hozzánk, hogy itt most már minden differenciát eloszlatva, közösen állapítsuk meg, hogy mennyit is fizessünk mi?

Eme nyájasságot és a követelések lezállítását semmiesetre sem tulajdoníthatjuk annak, mintha Ausztriában méltányosabb irányzat került volna felszínre minket illetőleg, hanem csak azzal indokolhatjuk, hogy a Lajtán túl megrespektálták ellentállásunkat s kezdik azt tárgyilagosan megítélni. Külömben is a züllött belviszonyok, a késhegyig menő torzalkodás a nemzetiségek között, az alkotmányos életnek teljes pangása semmi esetre sem engedik meg, hogy velünk szemben követelő hangot használjanak, sőt ellenkezőleg bölcs

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Kényes megbízatás.

Történeti epizód Szt. Ilona szigetén.

Írta: Holzer F. Frigyes.

(Folytatás.)

— Hogy gyönyörködjék haragomban, ugy-e?
— Igazán, igazságtalanul bánik velem.
— Legkevésbé sem. Nem kívánok egyebet, mint hogy békében hagyjon.
— Tábournak! az én utasításaim igen szigorúak, lord Cockburn-nak könnyebb helyzete volt itt, mint nekem.
— És milyenek az ön utasításai? Van bátorsága kirukkolni? A megfajtás, leszurás, vagy a megmérgezés vár reám?
— Tábournak, részemről kérem...
— Hallgasson. Nem tudom, hogy megkell-e bennünket mérgeznie, de vassal fenyegetett már bennünket. Nemrégiben szuronyokkal fenyegette tisztjeimet, mikor azok az ajtókninyitását megtagadták.
— Ismét a szigorú utasításokkal kell magamat mentenem. Én megengedem önnek hogy a sziget belsejében sétálgat tessen.
— Ez gúny az ön szájából. Hisz mindig egy tiszt kísér. Nekem nincs kifogásom a vörös kabát ellen, mert ha egy katona tűzben van, legyen az ellenség, vagy jóbarát, tiszteltreméltó előttem s az ellenségem vagy a jóbarát egyenruhája egyforma előttem; de ez a kíséret mindig olyan, hogy azt kell hinnem, hogy rábőrdjára bánnak velem, ép ezért inkább nem is megyek ki.

mérésékletre utalják Ausztriát. Be kell látni, hogy Magyarország legelőjárásosabb eljárásával szemben, a mérsékelt határai közé kell visszaszorítani követeléseiket és a legteljesebb mértékben kell méltányolni azt az áldozatkészséget, melyet alkotmányosságuk megmentésére hoztunk saját érdekeink kockáztatásával. Joggal elvárható, hogy a magyar részről tanúsított legnagyobb előzékenység a tulzó követelések leszállításában nyilvánuljon, melyek eddig utját vágják minden reális meg egyezésnek. Jelenben meg volt a formai ok is arra, hogy a magyar bizottság minden érintkezést kerüljön az osztrák bizottsággal és mégis részünkről félre téve minden érzékenykedést, a magyar bizottság készséggel vetette oda a mentőkötetet Ausztria alkotmányosságának, melynek megmentése, a jelenben züllött viszonyok között alig volt remélhető, míg így a parlamentáris egyezés ha létrejön, bizony várható.

Más mérlegre teendő az a kérdés, ha valjon ez a mentési kísérlet megokolható-e politikai viszonyainkkal, még inkább pedig saját érdekeink tekintetbe vételével? Az újonnan összeülő bizottságok működésének előrelátható eredménye ugyanis az lesz, hogy bekövetkezik a magyar kvótának törvényes uton való felemelése. Nem lehet

tagadni, hogy ez Magyarország megterhelését jelenti. Hogyan jutunk ehhez? Az évekig tartó kvóta harcban már alapjában elhibázott volt a taktikai felvonalás magyar részről. Pusztán politikai, vagy jobban mondva önző pártpolitikai tekintetek adták meg az alapot a tárgyalásoknak, nem pedig érdekeink és teherviselési képességünk. Jelentősebb momentumként csatlakozott ehhez az osztrák részen beállott teljes züllés, mely tarthatatlan helyzetet teremtett a monarchia mindkét államában, úgy hogy a kvóta felemelése, a dualizmusnak hozott áldozatként lön feltüntetve.

Ilyképpen jutva kvótánk felemeléséhez, ha már milliókkal többet kell fizetnünk, vajjon mi ellenértéket kapunk ez áldozatért? Két megnyugtató szempontot. Semmi egyebet. Az egyik az, hogy törvényes uton megállapított kvótánk lévén, az megszünteti a bizonytalanságot, mely rosszabb mindennél, s mi leszámolva az adott helyzettel, gazdasági életünket az új viszonyokhoz mérten rendezhetjük be. Tető alá kerül a kiegyezés, s mi kevésbé érintetve a szomszéd állam belviszályai és torzalkodásaitól, nyugodtan láthatunk hozzá saját ügyeink konszolidálásához.

A másik megnyugtató körülmény az, hogy a jelen helyzetben a kvóta tiz

— Én kötelességet vállaltam magamra, a midőn biztonsaága felett örködöm. Európa szemé tekint reám.

— Ön kiállhatatlan, uram. Ön kinez és ingerel engem. Lehetetlen, hogy Angolországban egyetértenek önnek. Ha Oroszországban lennék, Sándor barátságosan bánnék velem; a porosz király gentlemann s tisztelné az ellenség jogát, de itt!... Uram ön megfogja még érne, hogy gyermekei pirulni fognak atyjuk nevének halatára.

— Kérem tábornok, hallgasson meg.
— Nem, én nem akarom önt hallani. Ismét elrontotta a napomat. Távozzék innen!

Azzal hátat fordított a szerencsétlen kormányzóknak. Lowe kiment s így szólt az előszobában álló Gourand tábornokhoz: — A tábornok képzeletbeli országokat alkotott magának, képzeletbeli Franciaországot, Spanyolországot, Lengyelországot. Ugy látszik, hogy most képzeletbeli Szt. Ilona szigetről álmodozik.

A környezet roppant izgatottságban találta Napoleont.

— Még egy rabszolgát sincs jogom felszabadítani becsületes pénzemért — kiáltá és az asztalra ütött az öklével. — Valóban a nagyhatalmakra, vagy megbízottakra kell appellálnom.

— Talán ez lesz a legjobb — mondá Bertrand. — Tegnapielőtt érkezett meg az osztrák megbízott, Stürmer báró, kíséretével.

— Stürmer? kérdé a császár. Ismerős ez a név előttem. Talán lehetne vele beszélni. Ilyen jelenetek gyakran megzavarták a csendes életet, de a mai nap igazalmi különösen megzavarták Napoleont nyugalmát. Igazán szerencsétlennek érezte magát. Nem kívánt

magának semmit, nem kereste a maga kényelmét s elrontották a kedvét, mert jót akart tenni. Csüggedten, komoran, mint egy összekötött sas, ült asztalhoz. Csöndek voltak valamennyien, nem volt senki, a ki a csendet zavarni merete volna.

Már az éj kezdette szárnyait bontogatni, a császár nyugovóra készült, midőn Marchand hirtelen a szobába lépett. Vigyázva húzta be maga után az ajtót, körültekintett és egy fehér borítékot nyújtott át a császárnak. Napoleon a szolgára szegezte tekintetét: — Mi ez? — kérdezte.

— Bécsből jött — válaszolt Marchand.

Az öröm egy sugara, boldog sejtélem mósolya tüközödött a császár arcán. A boríték felbontásakor lehetett látni, mint reszketnek kezei az örömtől, majd a karosszékre ült és figyelmesen vizsgálta a tartalmát. Egy kis levelet húzott ki s mellőle egy összehajtogatott papírt. Fölnyitotta mindkettőt s a szemei könyvekkel tellettek meg. Montholon, milyen nap van ma? — kérdé a császár egy kis idő múltán. — Éreztem, már tegnap is olyan jó kedvem volt.

— Én is, és mi mindnyájan — felelte Montholon; szeptember 7-ike van.

— Igen — telett a császár. — A moszkvai csata évfordulója. Tegnapi négy éve örömpunkt volt. Gárdistám körülállották a fiam arczképét, a melyet a sátorban fölállítottam; azok a becsületes jó öregek sirtak örömlükben, — ma pedig foglyok vagyunk. — Ajkába harapott.

— Mégis csodálatosan szencsés ez a nap, meg van az elégtétel a Lowe-től szenvedett sérelmekért.

(Vége következik.)

évre lesz elintézve, míg ha a bizottságok megállapodásra nem jutnának, úgy a korona döntene ez ügyben egy évre s nagyon valószínű, hogy ez esetben is fel lenne emelve kvótánk, a küzdelem pedig jövő tavasszal újból elkezdődne, s hogy akkor mily irányban ragadtatnék az ország sorsa, azt szinte lehetetlen volna előre megmondani.

A jelenben oly nagylelkűen megadott kvóta többlet, kell, hogy határkövet jelezen a közös kiadások felhasználásában. Vannak határai is Magyarországi áldozatkészségének; s ha már ez áldozatokat meghozta, előre nyomul a kérdés, hogy az országnak talán vannak jogai, érdekei is a közügyek elintézésénél? Ezen jogok és érdekek védelmére kell fordítani azt az erőt, mely eddig minden előrelátás nélkül elpazaroltatott.

Esküdtbírák.

Egy századnál hosszabb ideig tartó nehéz küzdelem, édes remény és számtalan csalódás után, végre valóságá válik az eszme — és életbe lép az új bünvádi perrendtartás és vele kapcsolatosan az esküdtbírói intézmény. 1848. március 15-ike óta nem volt e században az emberi jogok védelme és biztosítása terén nagyobb és nevezetesebb nap, mint leszen 1900. január elseje. Ezen a napon lép ugyanis életbe a bünvádi perrendtartásról szóló 1896. XXXIII. és az esküdtbíróiságokról szóló 1897. XXXIII-ik törvényzikk.

Nem felesleges munka, ha főbb vonásai-ban megismertjük esküdt polgártársainkkal azokat a jogokat és köteleességeket, melyeket az új törvény az esküdt-képességgel bíró polgároknak ró, illetőleg és helyesebben, melyekkel őket a törvény megfizeti. Hiszen esküdtnek lenni nem azt teszi, amint fájdalom igen sokan hiszik, haszontalanul eltölteni egy napot a bíróságnál; hanem esküdtbírónak lenni annyit teszen, mint résztvenni az államfenség és emberi hivatás legszebbik részében; a megsértett jogrend helyreállításában az által, hogy a társadalom ellen vétőt maga a társadalom mondja büntetésnek és az által, hogy a hatalom által üldözött ártatlant maga a társadalom védi meg az üldözés ellen, minden egyes polgár, tehát mikor esküdt bíró jogát gyakorolja, egyuttal részese, osztályosa az államfenség ama hatalmának, melylyel régebben csak a király, illetve az ő nevében ítélkező bírák rendelkeztek. Nem egyszerű szolgálát, hanem magas kitüntetés rejlik a törvény ama intézkedésében, melylyel beláthatlan időkre az állam és társadalom ellen legsúlyosabban vétők felett a bűnöség, vagy ártatlanság kimondását a társadalom élő lelkiismeretére a független esküdtbírákra bizza.

A törvény szerint ugyanis minden olyan magyar honos, aki az alapljstrom egybeállításának évében életkorának legalább 26. évét betöltötte és az állam hivatalos nyelvét érti, a mennyiben kifogástalan előéletű és legalább 20 korona állami adót köteles fizetni, esküdt-képességgel bír. Sőt a törvény oly liberális, miszerint az esküdt-képességet az adózási összegre való tekintet nélkül kimondja és megállapítja az értelmiség összes tagjaira, a minők: a lelkészek, tanárok, ügyvédek, orvosok, mérnökök, gyógyszerészek, okleveles gazdászok, vegyészek, erdészek, bányászok, tanítók és sebészek. Szintgy feltétlen esküdti képességgel bírnak az állami, vármegyei és városi köztisztviselők.

A törvény bizonyos magasabb állam és társadalmi érdekből azonban az esküdti szolgálát alól mentesíti az országgyűlés tagjait, a gyakorló lelkészt, a tartalékos katonát, a gyakorló orvost, a gyógyszerészt, ha segéde nincs, a néptanítót, postánál, táviránál, telefonnál, vasutnál és gőzhajózásnál alkalmazott egyéne-

ket és azokat, kik életkoruk 70-ik évét már betöltötték; végre azokat, kik a kérdéses év folyamán valamely ülésszakban már teljesítettek szolgálát, arra jogosítja fel a törvény, hogy abban az évben és a rákövetkező évben a szolgálát alól való fölmentésüket kérhessék. Az esküdti szolgálátért jutalom ugyan nem jár, de a helyben lakó esküdtek fejenként 4 korona napidijra, a vidékiek pedig 6 korona napidijra és azonfelül utiköltségeik megtérítésére tart-hatnak igényt.

A törvény éppen a legsúlyosabb büntetéseket utalta az esküdtbírói hatáskörébe és zakitva a régi rendszerrel, kimondotta, hogy a vádlott csak akkor ítélhető el, ha a bűnöség mellett az esküdtek két harmada, tehát legalább 8 esküdt szavazott. Az esküdtek fognak tehát a jövőben ítélkezni:

1. a felségértés büntetében,
2. a király bántalmazásának büntetében,
3. a lázadás büntetében, oly esetben, midőn a törvény öt évnél hosszabb büntetést állapít meg,
4. a személyes szabadságnak közhiválnok által való megsértése esetében,
5. a gyilkosság és szándékos emberölés büntetében,
6. a gyermekkítétel és gyermekrablás büntetében,
7. a halált okozó szulys testi sértés büntetében,
8. a közegészség elleni büntett súlyosabb eseteiben,
9. személyes szabadság megsértésének súlyosabb eseteiben,
10. a rablás büntetétének valamennyi esetében,
11. a gyújtogatás büntetétének valamennyi esetében,
12. a vízáradás okozásának büntetében,
13. a közveszélyű cselekmények súlyosabb eseteiben,
14. a megvesztegetés súlyosabb eseteiben,
15. a sajtó útján elkövetett büntettek vétségei és kihágások esetében: kivéve azon eseteket, melyeket a törvény bizonyos magasabb állami és társadalmi szempontokból, a kir. törvényeszek, mint szakbíróiságok elé utalt.

Ugyanis ki van véve az esküdtbíróiságok hatásköre alól, a nyomtatvány útján elkövetett közönséges rágalmazás és becsületsértés. De ha a rágalmazás, vagy becsületsértés valamely törvény által alkotott testület, hatóság, küldöttség, azok tagjai, továbbá állami, vármegyei, városi és községi hivatalnokok, szóval köztisztviselők ellen, vagy valamely nyilvános számadásra kötelezett vállalat igazgatója, vagy tisztviselője ellen és pedig annak hivatalos tetteire vonatkozólag lett elkövetve, úgy a vádlott felett nem a szakbíróiság, hanem az esküdtbíróiság fog ítélkezni.

Az esküdtbíróiság ítélete ellen fellebbezésnek soha helye nem lehet. Az ellen egyedüli jogorvoslatot a kir. Curiahoz intézendő semmiségi panasz képezhet és maga a kir. Curia sem változtathatja meg érdemben az esküdtbíróiság ítéletét, hanem abban az esetben, ha a Curia úgy találja, hogy az esküdtbíróiság határozata törvénybe ütközik, úgy az esküdtbíróisági ítélet megsemmisítésével új eljárást rendel el és az ügyet vagy a már eljár, vagy ha jobbnak találja, más, vagyis új esküdtbíróiságra bizza. — De magát az esküdtbíróiság ítéletét soha meg nem változtathatja.

Ime tehát a törvény az esküdtekre bizza az ember legfőbb és legdrágább kincsét: a becsületét a szabadságot és az életet. Mert hiszen az esküdtbíróisági ítélet érdemben még a kir. Curia által sem lesz megváltoztatható, azon csak a királyi kegyelem változtathat. A kik tehát a jövőben, mint esküdtbírák fognak működni, azoknak nem szabad hétköznapi gondolatokkal és érzelmekkel a törvényeszeki terembe vonulni. — Mint a templomba lépő hívő, a ki még a saruját is levelei a templom küszöbén, jelölül annak, hogy Isten színe elé az ut sarától menten kíván járulni, oly szent áhitattal és elfogulatlan lélekkel kell az esküdteknek a törvényeszekhez, vagyis az igazság templomába menni. Mert ottan nem azt fogják tőlük kérdezni, rokonszenveznek, vagy ellenszenveznek-e

a vádlottal, hanem azt, hogy bűnös, avagy ártatlan-e a vádlott? Erről pedig csak úgy tehetnek Isten és világ előtt igaz tanúságot, ha felelik azt, hogy a vádlott milyen nemzetségi, milyen felekezeti vagy politikai hitvallásu és egyedül azt kérdik önmaguktól és lelkiismeretüktől, vajjon elkövette-e a vádlott a terhelt cselekményt vagy nem, más szóval bűnös-e a vádlott, avagy ártatlan.

Attól a nemzetől, mely ezer év óta küzd, szenved és áldoz jog és szabadságért, félteni az igazságszolgáltatás legmagasabb intézményét, az esküdtbíróiságot, több, mint kishitűség, egyenes gyávaság. És az idők rendje igazságot fog adni, hogy az esküdtbírói intézmény — az egy Angliát kivéve — sehol az egész világon oly nagyszerűen nem fog beválni, mint Magyarországon.

A székesfejérvári törvényeszek területén is összeállították az esküdtképes polgárok alapljstromát. Összeiratott 9934 polgár, mely számból városunkra 1786 esik. *Darócsy István* kir. törvényeszeki elnök elnöklete alatt alakult bizottság, melynek tagjai voltak a törvényeszek részéről *Madarassy István*, a város részéről *Pápay Nándor*, dr. *Saára Gyula*, *Tóth Aladár*, a megye részéről *Kenessey Miklós*, *Koller Pál*, *Detrich Zsigmond* és *Kössa Miklós*, most választotta ki eme lajstromból a jövő évre szükséges 270 esküdtet és a 90 helyettesét. Ebből 120 esküdt és 90 pótesküdt a város területéről való. A 270 esküdtből ülés szakonként 30 esküdt és pótesküdt lesz kisurrolva, kik a végtárgyalásokon megjelenni kötelesek. Ezen végtárgyalási ülésszakok a jövő év február, május és november havában lesznek, és pedig febr. 5 máj. 21. nov. 5-én, esetleg a következő napokon. A tárgyalásokat tudvalevőleg egyelőre a városház nagytermében tartják.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hir.** *Fülöp* orleársi herceg feleségével, *Mária Dorottya* főhercegnővel tegnapelőtt *Alcsutkra* érkezett. A hercegi pár legutóbb pár héttig a Csorbai tó vidékén időzött.

— **Czeccilia mise.** A szent Czeccilia, mint az egyházi zene védőszentjének tiszteletére évenként tartatni szokott ünnepélyes szent mise a jövő vasárnap, e hó 26-án d. e. 9 órakor lesz a székesegyházban. Ez alkalommal a Glória és a Credo zenekísérettel fog előadatni, a szent mise többi részeit pedig a Czeccilia énekiskola növendékei éneklék.

— **Püspöki körlevél.** Dr. *Steiner Fülöp* megyei püspök XVII. számú pásztori körlevélben közli az illető szent kongregációk döntését a skapuláré feladása körül fölmerült kételyekben; házasságkötésnél előforduló dubiumok megoldásának közlése után a püspök értesíti az országos katolikus tanítói segély-alap tagjait, hogy a tagsági díj két koronára emeltetett föl, ajánlja továbbá a budapesti katolikus munkások egyletének pártfogását a cselédleányok érdekében; pályázatot hirdet a *sziget-csépi és ivancsai* kántortanítói állomásokra és végül elszámol az egyházmegyei hivatalhoz befolyt jótékonycélú adományokról.

— **A központi kath. egyleti házra** ujabban befizettek: olaszfalusi *Koller Gáspár* 50 frt, *Kégl Miklós* 25 frt, *Sterbecskly István* 50 frt, *Csöngedy Gyula*, 25 frt, *Pödör István* 100 frt, *Marschall Nándor* 50 frt, *Szabó Ferencz* 50 frt. báró *Gude-nuss Ervin* (adományképen) 50 frt, *Glaser József* 25 frtot.

— **Missió.** Mint értesülünk a mult szombaton *Abán* két lazarista atya vezetése alatt nyolcz napig terjedő szent misszió gyakorlat vette kezdetét.

— **Uj gazdasági tudósító.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Grüman* József szármagyi urodalmi intézőt gazdasági tudósítónak nevezte ki.

— **Felolvasás.** A vizivárosi fiók katolikus kör f. hó 26-án vasárnap este 6 órakor kezdi meg felolvasó estélyeinek sorozatát a kör helyiségében.

— **Meghívó.** A „*Fejérmegye- és Székesfejérvári méhész-egylet*“ folyó évi november hó 27-én délelőtt 11 órakor a Vörösmarty-kör helyiségében közgyűlést tart, melyre az egylet tagjait szívesen meghívja az *Elnökség*.

— **Néppárti gyűlés Moóron.** *Wekerle* Sándor szülővárosa éppenséggel nem lelkesedik *Wekerle* Sándor áldatlan egyházpolitikájáért. Az 1894. székesfejérvári katolikus nagygyűlésre 700 moóri választó jött tüntetni a polgári házasság ellen. 1895. december 10-én néppárti gyűlés volt Moóron s akkor az egész város lelkesen ünnepelte a néppártnak megjelent vezéreit. Az 1896-iki választások idején Moórról csak a zsidók és megyei s állami tisztviselők szavaztak *Bánffy* jelöltjére; 700 moórinak nem imponált a jelöltnek főispáni czime, ők meggyőződésüket követték s egytől-egyig a néppárt jelöltjére, *Szentiványi* Karolyra szavaztak. S velők méltán versenyeznek néppárti elvűség dolgában a bodajki kerület többi polgárai. Ennek jeléül vasárnap, e hó hó 26-án néppárti gyűlés lesz Moóron s nemcsak gondoljuk, de tudjuk, hogy ez a gyűlés impozáns megnyilatkozás lesz annak, hogy Bodajkon a jövő választáskor a néppárt lesz a diadal. A gyűlésre szólító meghívó a következő:

A bodajki választókerület lelkes hű néppárti polgárai

Moóron

1899. november 26-án délelőtt 11 órakor, a gróf *Lamberg*-féle kertben

néppárti népgyűlést

fognak tartani a következő tárgysorozattal:

1. *Elnöki megnyitó.* Tartja: *Zichy* János gróf, orsz. képviselő.

2. *A keresztény társadalomról.* Tartja: dr. *Robitsch* Ferencz, pápai kamarás.

3. *A polgárok jogairól és kötelességeiről.* Tartja: *Bonitz* Ferencz, az „*Alkotmány*“ szerkesztője.

4. *A néppárti gazdasági programjáról.* Tartja: dr. *Major* Ferencz orsz. képviselő.

5. *Elnöki zárszó.*

Moóron, 1899. nov. 21-én.

A rendezőség.

— **Városi közgyűlés.** Sz. Fehérvár szab. kir. város törvényhatósága f. é. november 27-én d. e. 9 órakor a városház nagytermében rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: Az igazoló választmány beterjeszti az 1900 évre összeállított legtöbb adófizetők (virilisek) névjegyzékét. — Városi tanács előterjesztés az iskolaszék újra alakítása tárgyában, — a szükséges póthitelről, — *Rostási* Szabó *Ferencz*né kérvénye, melyben a selyem-utcai iskolához adott telek árának megtérítését kéri, — a színházi díszletek átfestése, — özv. *Vidovits* *Ferencz*né kérvénye szőlőhegyi kintlakásért reá kirótt 60 frt. pénzbüntetés elengedése iránt, — özv. *Kovács* *Mihály*né kérvénye, szőlőhegyi kintlakásért reá kirótt 20 és 30 frt. pénzbüntetés elengedése iránt, — *Hont* megye közönsége felirata a pálinka ivás korlátozása iránt, — *Szolnok-Dobokavármegye* közönsége átirata, képviselő választásoknál helyi érdekeket szolgáló jelöltek támogatása iránt, — *Dr. Frisch* *Adolf* bemutatja orvos-tudori oklevelét kihirdetés végett — előterjesztés az aggok, szegények, tolonczok rendőri foglyok jövő évi élelmezése tárgyában. — a mezőgazdasági munkások segély-alapjára alko-

tandó szabályrendeletéről, — a színházi szabályrendelet tervezéséről, — az aggtüntetési ápolóné fizetésének felemeléséről, — az *Oreghegy* szőlőhegyközség 1900. évi költségvetése jóváhagyásáról, — *Trencsénvármegye* közönségének 1852/99 sz. átirata tárgyában, — *Kis-Küküllő* vármegye közönségének a közutak fenntartási anyaga vasúti szállítási díja mérséklése tárgyában a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez intézett felirata pártolása iránt, — az orsz. javítóintézet által ölenként 1 frtért kért 7071/1c hrsz. városi terület eladása tárgyában, — a korházi orvosi lakás ügyében, — a városi általános alagsatornázási terveinek előkészítése tárgyában, — *Horváth* *Ödön* díjok 50 frt előleg iránti kérelme tárgyában, — *Mohler* *Lőrincz* városi gyepmesterrel kötendő szerződés tárgyában, — *Diebala* *Györnek* a város területén összegyűlő trágya kivételének korlátozása tárgyában.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, kik drága halottunk iránti kegyelmeiket kitüntették; mindazoknak, kik a temetésen megjelenésükkel annak fényét emelték; különösen azon jóakaróinknak, kik lesújtó fájdalomunkat részvétükkel enyhítették: hálás köszönetünket nyilváníjuk. *Dr. Szendefy* *József* gyermekei és gyászoló családjai.

— **Nyitva a katonatiszti pálya.** A hadsereg rendeleti közlönyének tegnapi száma egyszerű hadügyminiszteri rendelet formájában jelentős és nagyhatású újítást léptetett életbe: megnyitotta a katonatiszti pályát mindazoknak, a kiket eddig a kvalifikáció hiánya hároméves bakasorsra kényszerített s kiknek akármekkora volt is a talentumuk, meg a katonai pályára való hajlandóságuk, eddig az őrmesteri rang volt emelkedésük netovábbja. A mai naptól fogva minden a hadseregben szolgáló nőtlen ember, altiszt vagy közlegény és minden polgár-ember, ha rávaló szándékát bejelenti, a kadétsiskola elvégzése nélkül is tehet kadéttvizsgát. Ha ezt sikeresen megállotta, kinevezik tiszthelyetessé, vagyis olyan rangfokozatba, melyből nyitva az útja, hogy a tisztikarba léphessen elő. Eddig kadéttvizsgát csak azok tehettek, kik valamely tisztképzőintézet évfolyamait sikerrel végigjárták, tiszti rangba csak azok juthattak, akik mint önkéntesek szolgáltak. Ezentul mindenki megszerezheti a tisztirangot, ha intelligens eszű, kifogástalan előéletű ember. Elérheti az is, a ki szolgál, az is, a ki csak fog szolgálni. És az utóbbiaknak az a nagy előnyük van, hogy nem is kell előbb szolgálniuk. Még a sorozásuk előtt bejelentik, hogy a katonai pályára akarnak lépni s hogy kadéttvizsgát akarnak tenni. Megfelelő iskolai előképzettség esetén vizsgára bocsájtják őket, ha aztán sikerrel feleltek meg és testileg is alkalmasak, azonnal kadéttokká nevezik ki őket s mint ilyenek kezdenek meg katonai szolgálatukat. Ez a rendelkezés nagyrészt az érettségit tett ifjaknak szól, kik ezen a módon sokkal könnyebben elérik a megfelelő katonai rangot, mintha előbb egy éves önkéntességüket szolgálnák le. A fontos újítás azonban jelentős a régebben szolgáló és intelligensebb altisztekre is, kik a jövőben elérhetik a tiszthelyettesi rangot is, sőt tovább is emelkedhetnek, a mi eddig ki volt zárva. Ugy lát-szik, hogy a közös hadügyminisztert a tisztokban való hiány indította ennek a rendeletnek a kiadására, mert a hadsereg szaporításával járó tiszti létszámot a katonai tisztképző intézetek révén nem lehetett elegendő mértékben kiegészíteni.

— **Tűz.** A minap a sárpentelei határban özv. *Leitner* *János*né szérűjén egy szalmakazal ismeretlen okból kigyulladt és teljesen leégett. A kár mintegy 300 forint, mely azonban megtérül a biztosítás által.

— **Késelés.** A mult vasárnap vigan mulattak a falu legényei a *hercegfalvi* nagyvendéglőben. Mikor már az ujbór a fejükbe szállt, czivakodni kezdtek egymással s eközben *Kovács* *Ödön* egyik pajtását, ifj. *Györfi* *János*at aifélen hatalmosan megszurta. *Kovács*ot följelentették a sárbogárdi járásbírósnál.

— **A Déli vasúti műhely dalegylete** helyiségét *Budai-ut* 18. sz. *Szemler*-féle házból *Széchenyi-utca* 3. sz. *Tremkó*-féle házba helyezte át, s azt e hó 25-én este ünnepélyesen megnyitja. Az egylet ezen alkalommal társas vacsorát is rendez.

— **A választói jog.** Ifj. *Rózsa* *Ferencz* a jövő évre összeírt képviselő választók névjegyzékéből kimaradt. Az elutasító határozatot *Rózsa* megfellebbezte a kir. Kuriához, mely egy most érkezett leiratában őt a választók sorába felvételre rendelte.

— **Nyolczszáz gyermek.** Nyolczszáz gyermek, akit születése, vagy a balsors arra predesztinált, hogy elpusztuljon nyomorultul, ha nem akadnak jó, nemeslelkű emberek, akik gondozzák szegénykéket. Nemde ijesztő még csak elképzelni is és még hozzá nálunk, Magyarországon, „hol oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni! . . .“ És van ilyen nyolczszáz gyermek, de — hála Isten! — van egy menedékhely is számukra. *A budapesti orsz. első gyermekmenedékhely* ez, mely most nyolczszáz gyermeknek pótolja az édesanyját. Nem kell, hogy melegítse a szívet mindnyájunknak, ha halljuk, hogy ez a derék, érdemes nemes egyesület munkál és virágzik? És virágzik; egyre terjeszkedik; most legutóbb *Fóthon* alakult meg a fiókja s ott is hatvanöt gyermek van gondozásban. *Gróf Karolyi* *Sándorné*, *Orczy* *Tekla* és *Tanács* *József* főthi plebános fáradoztak érte, hogy ez a telep létesülhessen. Aldja meg az Isten azokat, akiknek lelke ilyen cselekedetekben talál gyönyörűséget . . .

— **Munkások penzionátusa.** *Dr. Wosinsky* *István* a *balfi* gyógyfürdő tulajdonosa a fűrdőtelepre 100 betegre munkás penzionátust rendezett be, hol a munkások nyáron 98 télen 1 frt 8 krért naponként ellátásban részesülnek, azonkívül a kénés fűrdőket is ingyen használhatják. Gyógykezelés díjában egyszer s mindenkorra 3 frtot fizetnek. a gyógyszereket pedig az ottani gyógyszerárban 25% engedménnyel kapják. A belügyminiszter most törvénytelenül hívja fel a városi törvényhatóságot, hogy ezt a humánus intézményt ajánlja a betegsegélyező pénztárak és egyletek figyelmébe.

— **Gazdák Biztosítási Szövetkezetének megalakulása.** December hó 11-én d. u. 4 órakor a Közteleken tartja alakuló ülését a *Gazdák Biztosítási Szövetkezte* s a végrehajtó-bizottság ez uton is felhívja az alapítvány- és üzletrészjegyzők figyelmét e körülményre. Felkéri továbbá mindazokat, a kiknél még aláírási iverk vannak kint, hogy azokat, amennyiben már újabb jegyzésekre nincs hivatásuk, e hó 30-ig az OM(GE) czimére (Budapest, Köztelek) beküldeni sziveskedjenek.

— **Itélet.** A budapesti kir. törvényszék *Cseh* *Katalin* sárbogárdi illetőségű 18 esztendőes cselédleányt lopás miatt 6 heti fogházra ítélte.

— **Állatbetegségek a megyében.** *Lépfene: székesfejérvári j.* Csoór 1 u. *Sertésvész: adonyi j.* *Kis-Perkáta* 1 u., *Nagy-Perkáta* 14 u., *moóri j.* *Bodajk* 15 u., *sárbogárdi j.* *Alsó-Alap* 40 u., *Alsó-Szent-Iván* 3 u., *Czece* 6 u., *Herczegfalva* 1 m., *Igar* 1 u., *Sárosd* 12 u., *székesfejérvári j.* *Nagy-Láng* 6 u., *Sukoró* 1 m., *vaáli Martonvásár* 1 u.

Színház.

Henschel fuvaros.

Nov. 22.

A színház természetesen üres volt. Előre kitalálhatta mindenki, hogy ma nem lesz kuplé, sem ballet, sem görögütz. Mert hát manapság ilyesmi kell, különben nem boldog a magyar. Dráma . . . fuvaros . . . lókereakedő — fi donc! micaoda izetlenség! Nem elég bajunk van a

fiakerosokkal nyíra, még a családi szcénáikkal is megismerkedjünk? Denikve mindenki jobb szórakozást keressett.

Pedig az a negyven-ötven főnyi közönség, a mely végig hallgatta a Henschel fuvaros történetét, aligha bánta meg, hogy eljött. Nem láttak ugyan semmi könnyedén szórakoztató léhaságot, hanem egy erős kézzel kiszakított, megdöbentően komoly képet a való életből és a kik gondolkozni szoktak, leszűrhatték annak tanulságait. Husból és vérből való emberek jöttek-mentek ott a színpadon, a minők a magunk vagyunk, a minők itt élnek körülöttünk, csak hogy nem látjuk meg őket és nem szoktunk a lelkükbe tekinteni. De előáll az a sziléziai poéta, valami Hauptman, a ki kutat és lát mások helyett, összemarkol néhány faczipós németet és a szemünk elé állítja. Nem bölcselkedik, nem analizál, nem beszél az alakjai helyett, éppen csak bemutatja őket minden számitás nélkül — és csodálatos ezekben az istálló szagu emberekben csupa ismerősöket látunk, természetes formájukban, a maguk érényükkel és gvarlóságukkal. Semmi póz, semmi szinezés, csupa élet és valóság. Ime, egy ember a ki egyszerű és becsületes. Azt gondolja, hogy mindenki olyan és gyanatlanul megy a maga útján; a közben társául szegődik a becsstelenség, a kit félre ismer, mert az arca mosolygó s a szava lágy. Mire fölnyitja a szemét, már késő, mert annak idején elfeledte s figyelmeztetést. Vége. Ugy tetszik, többször láttunk ilyesmit, csak elfeledtük megjegyezni.

Henschelnek beteg a felesége. Cselédje, a ravasz, számitó, a mellett meglehetősen ledér Hanne, erre építi tervét s bánásmódjával csak siettetni az asszony halálát, hogy azután annak főköttőjét a saját fejére tehesse. Henschelné a betegek éleslátásával megsejti ezt a tervet s megfogadhatja a férjével, hogy ha ő meghalna, nem fogja feleségül venni azt a leányt. A férj, a ki erre akkor még nem is gondol, készséggel megígéri ezt s a beteg abban a tudatban hunyja le szemét, hogy gyermeke nem fog a gonosz némbor kezébe kerülni. Később Hanne annyira befolya a már kissé koros Henschelt, hogy az némi tanácsra is hajolva, feleségül veszi. Az új menyecske csak erre várt. A hogy beleült a vagyona, magához ragadja a gyeplőt a mellett a hitvesi hűségéről is gyakran megfelledekzik és nem kis része van abban, hogy a kis árva csakhamar anyja után költözik. Am az ő multja nem minden árnyék nélkül való s ezt az árnyéket férje, kinek arról tudomása van, nem hogy szemére vetné; hanem elhozza a Hanne szülőfalujából, hogy betöltse az elköltözött helyét és hogy gyöngédségét ez által is megbizonyítsa. Jászándékának azonban éppen az ellenkezőjét éri el, mert a szivtelen nő, ki a becsületeség látszatát megőrizni igyekszik, gyermekét először megtagadja, azután pedig teljesen elhanyagolja, úgy, hogy maga Henschel kénytelen gondját viselni. Később a férjet barátjai meggyőzik az asszony hűtlenségéről, ki a mellett lassankint a vagyonnak is nyakára hágott. A boldogtalan ember szörnyű felháborodásában Hannén akarja tölteni bosszuját, de közben megemlékezik fogadásáról s az önvád a halálba kergeti.

Röviden összetoglalva ez a dráma tartalma, melyet igen élvezhető előadásban mutatott be Szalkay társulata.

A czímszerepet Kalmár Gyula alakította, helyenkint megrázó drámai erővel. Játéka leg-szintébb, legkifejezőbb volt az ötödik felvonásban, a hol mesterien ábrázolta a meggyö-

tört ember lelki küzdelmét. *Holá zyl* Ilona kitünő Hanne volt. Nem pózolt, nem szépített, a maga való alakjában mutatta be a romlott, szivtelen nőt, azt a minden bajnak okozóját, a ki az asszonyi hibáknak valóságos inkarnációja. *Bresnay* Anna nagy közvetlenséggel adta a megkínzott, beteg asszonyt, a kit aggodalommal tölt el a megsejtett veszedelem, de nyugodtan hal meg, mintán férjét fogadásra birta. Jók voltak *Horváth Aranka, Borsitaky, Kovács, Krémer, Szentmiklósi, Szepesti, Déri és Virágh.* Az előadás egyetlen lényeges hibája volt a sokszor tapasztalt vonatottság. A következő előadás remélhetőleg görüldékenyebb lesz s őszintén ajánljuk a közönségnek, hogy nézze meg ezt a kitünő drámát. F—y.

I R O D A L O M.

Király és haza. Most, hogy Erzsébet napja ismét fölédzte emlékünkbé a mi lstenben boldogult királynéknak. édes hazánk gondozó, szerető anyjának emlékét, egy jeles munkára *Simon Péter* tanár kitünő művére föl hívjuk olvasóink becses figyelmét. Egy derék katolikus író becsületes munkájának eredménye ez a kitünő mű, mely három kötetben foglalkozik a boldogult Erzsébet királynét közelről érintő

eseményekkel és személyekkel. Egy egész kötetet Erzsébet királyné életének szentel. Egy másikban Rudolt trónörökösről ír, végre — harmadik kötetben Mária Valéria főhercegnőről, a koronázási jubileumról emlékszik meg. Tárgyát és eseményeit kitünően ismeri, biztos kézzel rajzolja meg az egyének jellemét s egyáltalán annyi érdekes anyag áll mindenütt rendelkezésre, mely az egész mű folyamán leköti figyelmünket. Nyugodt lélekkel ajánljuk olvasóink figyelmébe, annál is inkább, mert felső helyről többszörösen van kitüntetve az érdemes szerző. Azontul minden ízében katolikus író, a ki eltelve magasztos eszmékkel, az egyháznak és hazának szolgál egyszersmind megérdemli, hogy meleg pártfogásokban részesítsük, mert igazán érdemest akkor, midőn az ellenzetek pajtáskodása az érdemteleneznek szokta nyujtani a babért. A három vaskos kö-
árm 5 frt. Kapható a szerzőnél *Simon Péter* nyug. gimn. tanárnál, Budapesten.

Gabonaárak.

— 1899. november 23. —

Buza	7-30—7-40.
Rozs	5-55—5-70.
Árpa	4-50—6—.
Zab	5-40—5-70.
Kukoricza	4-30—

Felelős szerkesztő: *Chay Antal.*

Megjelent!

„Székesfejérvári Naptár“

1900. évre.

Ára 40 kr.

Kapható: minden könyvkereskedésben.

PFINN JÓZSEF Alapított 1858-ban.

Telep: Palotai-utca 23.

„CONCORDIA“

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Sürgöny-cím: CONCORDIA SZÉKESFEJÉRVÁR Telefon-szám 79.

Sas-, Jókai- és Iskola-utca sarkán, a „Fekete Sas“ szálloda átellenében.

A legolcsóbb és legdíszesebb temetések elvállaltatnak.

✓Hullák szállítása a vidék bármely irányába eszközöltetnek.

***** Vidéki megrendelések távirat útján is elintéztetnek.

!!SÍRKÖZSÖRÜK!!